

2018/2008(INI)

22.6.2018

СТАНОВИЩЕ

на комисията по околна среда, общественото здраве и безопасност на храните

на вниманието на комисията по вътрешния пазар и защита на потребителите

относно разликите в качеството на някои продукти на единния пазар (2018/2008(INI))

Докладчик по становище (*): Биляна Борзан

(*) Процедура с асоциирани комисии – член 54 от Правилника за дейността

PA_NonLeg

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Комисията по околна среда, общественото здраве и безопасност на храните приканва водещата комисия по вътрешния пазар и защита на потребителите да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, следните предложения:

- като взе предвид Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните¹,
- като взе предвид Регламент (ЕО) № 1169/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. за предоставянето на информация за храните на потребителите²,
- като взе предвид Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г. относно нелоялни търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар³,
- като взе предвид член 17, параграф 2 от Хартата на основните права на Европейския съюз относно защитата на интелектуалната собственост,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 26 септември 2017 г., озаглавено „Прилагане на законодателството на ЕС в областта на храните и защитата на потребителите по отношение на разликите в качеството на някои продукти, по-специално на храните“ (С(2017)6532),
- като взе предвид съвместното писмо, изпратено на 23 март 2018 г. от Република Хърватия, Чешката република, Унгария, Литва, Република Полша и Република Словакия до Комисията относно проблема, свързан с разлики в качеството на продуктите, в контекста на Новия търговски механизъм за потребителите,
- като взе предвид речта относно състоянието на Съюза, произнесена на 13 септември 2017 г. от председателя на Комисията Жан-Клод Юнкер, в която той подчерта, че е неприемливо в някои части на ЕС на хората да се продават хранителни продукти с по-ниско качество, отколкото в други държави, въпреки че опаковката и търговската марка са едни и същи,
- като взе предвид заключенията от заседанието на Съвета по селско стопанство и рибарство от 6 март 2017 г.,
- като взе предвид съобщението на Комисията от 11 април 2018 г., озаглавено „Нов търговски механизъм за потребителите“ (СОМ(2018) 0183),
- като взе предвид предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета по отношение на по-доброто прилагане и модернизирането на правилата за защита на

¹ ОВ L 31, 1.2.2002 г., стр. 1.

² ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 18.

³ ОВ L 149, 11.6.2005 г., стр. 22.

потребителите в ЕС (COM(2018)0185),

- като взе предвид резултатите от сравнителните проучвания, извършени от органи и организации за защита на потребителите в няколко държави – членки на ЕС,
 - като взе предвид предложението на Комисията за актуализиране на Директива 2005/29/ЕО относно нелоялните търговски практики, с цел да се въведе изричното правило националните органи да могат да правят оценка и да вземат мерки по отношение на подвеждащи търговски практики, свързани с пускането на пазара в няколко държави от ЕС на продукти, представяни като идентични, ако техният състав или характеристики се различават съществено,
 - като взе предвид запитването с искане за писмен отговор от 15 март 2017 г. относно разликите в обозначенията, състава и вкуса на продукти, предлагани на пазарите на държавите от Централна/Източна Европа и Западна Европа (O-000019/2017),
 - като взе предвид своята резолюция от 11 юни 2013 г. относно новата програма за европейската политика за защита на потребителите¹,
- A. като има предвид, че резултатите от анализите, проведени в редица държави членки, показваха, че съществуват значителни разлики в състава и качеството на някои продукти, предлагани на пазара под една и съща марка и в една и съща опаковка, както и че те се рекламират по един и същ начин в целия ЕС; като има предвид, че тези разлики се дължат на използването на по-евтини и с по-ниско качество съставки, които често имат и по-ниска хранителна стойност;
- Б. като има предвид, че анализите показват също така, че някои продукти съдържат по-малко от основната съставка или съставки, за които се счита, че са по-малко здравословни и с по-ниско качество, както и съставки с различен вкус, консистенция и други сетивни характеристики;
- В. като има предвид, че на горепосоченото заседание на Съвета по селско стопанство и рибарство няколко държави членки представиха резултатите от проучвания, които показват, че в ЕС се продават продукти с едно и също наименование и опаковка, но с различни равнища на качество, различен вкус и/или различни съставки, и посочиха, че тази практика може да е подвеждаща за потребителите и да създава нелоялна конкуренция;
- Г. като има предвид, че продукти от една и съща марка могат да имат различни характеристики, произтичащи от основателни фактори, като например предпочитания на потребителите в регионите, за които са предназначени, географско местоположение на производството, специфични местни изисквания и разлики в източниците на суровини поради географска или сезонна наличност;
- Д. като има предвид, че безопасността и качеството на храните, както и защитата на потребителите от заблуда са основни приоритети;
- Е. като има предвид, че в дългосрочен план доказаните разлики в съставките на сравними продукти биха могли да доведат до риск за здравето на потребителите, и по-специално при уязвимите потребители като децата и лицата с проблеми в

¹ ОВ С 65, 19.2.2016 г., стр. 2.

храненето и/или здравни проблеми, като по този начин се допринася за влошаване на благосъстоянието на гражданите; като има предвид, че например такъв е случаят, когато нивото на мазнините и/или захарта е по-високо от очакваното, когато мазнини от животински произход се заменят с такива от растителен произход или обратното, когато захарта се заменя с изкуствени подсладители или съдържанието на сол е повишено; като има предвид, че етикетирването не дава точна представа за използваните добавки или за броя на заместителите на основни съставки, подвежда потребителите и може да доведе до риск за здравето им;

- Ж. като има предвид, че на равнището на ЕС няма законодателни актове относно разликите в качеството, което прави невъзможно сравняването на качеството или откриването на случаи на разлики в качеството и означава, че няма инструменти, които да могат да се използват за коригиране на положението; като има предвид, че службите на Комисията за одити и анализи в областта на здравеопазването и храните редовно докладват за проблеми при прилагането и изпълнението на приложимите изисквания на законодателството на ЕС в областта на храните, например при етикетирването на механично отделено месо¹ или използването на добавки в храните²; като има предвид, че като цяло производителите на храни и други потребителски стоки могат да се възползват от различните тълкувания на законодателството на ЕС и/или от неговото неадекватно прилагане и изпълнение от страна на компетентните национални органи, за да адаптират своите продукти, в ущърб на потребителите; като има предвид, че различното съдържание на продуктите, които се предлагат на пазара с една и съща марка и опаковка, намалява доверието на потребителите и накърнява репутацията на правната уредба на ЕС;
- З. като има предвид, че наличието на продукти на единния пазар на ЕС, които се предлагат на пазара като идентични в няколко държави членки, но чийто състав или характеристики значително се различават, подкопава напълно основните принципи, на които се базира единният пазар; като има предвид, че потребителите на вътрешния пазар следва да се ползват с едно и също равнище на защита във всички държави членки;
- И. като има предвид, че разликите в състава, които потенциално засягат здравето на потребителите, могат да бъдат открити не само в храни, но и в козметични, хигиенни и почистващи продукти;
- Й. като има предвид, че дейностите по промяна на рецептурата с цел намаляване на съдържанието на мазнини, захар и сол в храните изостават в много държави от Централна, Източна и Югоизточна Европа;
- К. като има предвид, че търговските марки оказват значително въздействие върху възприятието на потребителите за продуктите, за тяхната стойност и качество; като има предвид, че потребителите не очакват предварително маркови продукти, които се продават в различни държави от единния пазар, да имат различни характеристики;
- Л. като има предвид, че потребителите в различни държави членки и/или потребителите, които пътуват между отделни държави членки, не са в състояние да преценят сами потенциалните разлики във вкуса и състава на някои продукти, когато тези разлики не са отбелязани върху етикета на продукта, и поради това не могат да вземат

¹ http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=76

² http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/overview_reports/details.cfm?rep_id=115

информирано решение за покупка при липсата на подходяща информация, което може да промени тяхното икономическо поведение;

- М. като има предвид, че няколко проучвания на общественото мнение показват, че потребителите са обезпокоени от такива разлики в качеството, което ги кара да се чувстват като второкласни граждани на ЕС;
1. приветства отпускането на 2 милиона евро за разработването на обща методика за изпитване, както и включването в бюджета на ЕС за 2018 г. на пилотен проект, който има за цел да оцени отделните аспекти на разликите в качеството за някои категории продукти; настоятелно призовава държавите членки и националните органи да участват активно в текущите инициативи с цел улесняване на процеса и да интегрират тази методика в практиките си на работа; подчертава важноста на задълбочения и своевременен анализ на хранителните и нехранителните продукти, и настоятелно призовава Комисията да задели финансови ресурси за провеждането на сравнителни изпитвания с цел упражняване на пазарен надзор в рамките на поне две години, с оглед възпиране на производителите, които използват тази подвеждаща практика;
 2. насърчава Комисията да създаде специализирана дирекция в рамките на съществуващата компетентна агенция на ЕС, със специалисти в тази област, която да извършва проверки в предприятията на производителите и одити на производствения поток, за да се провери дали съставът на продуктите съответства на посоченото от производителя в случай на съмнения относно разлики в качеството; призовава тази нова дирекция да създаде онлайн платформа под формата на европейски публичен регистър, който да бъде подразделен на два раздела: един с информация за всички продукти, при които според компетентните органи има разлики в качеството, и друг – с информация, предоставяна доброволно от производителите за продукти, предлагани на пазара в ЕС; подчертава, че информацията следва да бъде лесно достъпна с цел извършване на лесна съпоставка, за да могат потребителите да вземат информирани решения преди осъществяването на покупка;
 3. отбелязва публикуването от Комисията на хармонизирана методика на ЕС за извършване на подбор, вземане на проби и изпитване на храни с цел оценяване на техните качествени характеристики; подчертава ангажимента за предоставяне до края на тази година на резултатите от изпитванията, които ще бъдат проведени на цялата територия на ЕС; призовава членовете на Европейския парламент да вземат по-голямо участие в процеса; подчертава, че в допълнение към единната методика за тестване на разликите в качеството на храните и напитките, трябва да се разработи и единна методика за оценка на резултатите от изпитванията и тълкуване на констатациите;
 4. приветства дебата относно разликите в качеството в рамките на Форума на високо равнище за подобряване на функционирането на веригата на доставки на храни; подчертава необходимостта от включване на възможно най-много заинтересовани страни;
 5. приветства предложението на Комисията за подобряване на прозрачността на научните изследвания в областта на безопасността на храните, в отговор на изразените обществени тревоги, за да може да се подобри достъпът до необходимата информация за вземането на решения за покупка, на базата на надеждна, основана на научни данни оценка на риска;

6. изразява съжаление за това, че в съобщението на Комисията относно прилагането на законодателството на ЕС в областта на храните и защитата на потребителите липсва амбиция по въпросите за разликите в качеството на хранителните продукти, защото законодателството за защита на потребителите следва да се прилага за всички продукти като цяло, и че се предлагат мерки, които са недостатъчни за справяне с проблема за разликите в качеството на продуктите на единния пазар; подчертава, че е важно да се разработят ясни и ефективни насоки и да се осигури подкрепа за органите за защита на потребителите, както и че са необходими незабавни корективни действия за борба с дискриминационните практики в ущърб на потребителите; предупреждава, че потребителите не трябва да бъдат подвеждани и призовава националните органи за безопасност на храните да установяват за всеки случай поотделно дали тези практики са незаконни, въз основа на разпоредбите на Директивата относно нелоялните търговски практики и взаимодействието им с изискванията за обективно информиране съгласно Регламент № 1169/2011 за предоставяне на информация за храните на потребителите;
7. изразява загриженост относно териториалните ограничения за търговците при закупуването на стоки; призовава Комисията спешно да разследва нелоялните практики между предприятията, като например случаите, при които доставчици принуждават супермаркети да се снабдяват с продукти от конкретно производствено предприятие, което може да попречи на потребителите да купуват продукти с потенциално по-високо качество от друга държава и води до нарушаване на функционирането на единния пазар;
8. отбелязва, че местните производители се сблъскват с трудности при достъпа до общия пазар; призовава Комисията да определи дали разликите в качеството водят до отрицателни последици за местното и регионалното производство;
9. подчертава, че е важно да се повиши осведомеността на потребителите и да се подобри достъпът до информация; счита, че предоставянето на тази информация следва да бъде задължително, а не доброволно; призовава Комисията и съответните национални органи да организират комуникационни кампании, насочени към потребителите по цялата територия на ЕС, със специален акцент върху западните държави членки, където осведомеността може да е по-слаба; отбелязва, че всички граждани на ЕС са засегнати от практиките за разлики в качеството, в това число когато пътуват между отделните държави членки; приветства изявленията на някои производители, че ще променят своите рецептури; изисква гаранции, че тези промени няма да доведат до понижаване на качеството на продуктите в никоя държава членка; подчертава ролята на промишлеността за предоставянето на ясна и точна информация за потребителите върху опаковката, за прекратяване на дискриминационните практики и връщане на доверието на потребителите; приветства инициативата на Комисията за улесняване разработването на кодекс за поведение от асоциациите на производителите и търговските марки;
10. подчертава, че не е целесъобразно да се стандартизира вкусът на храните в ЕС и рецептурите за производството им, тъй като рецептите за приготвяне на храни отразяват също така разнообразието от регионални вкусови предпочитания в ЕС; подчертава обаче, че значителните разлики в продуктите за бебета, като например храните за кърмачета и малки деца, не могат да бъдат оправдани само с регионални вкусови предпочитания; признава аргумента, че в някои случаи други продукти могат да се различават поради основателни причини; подчертава обаче,

че потребителите следва да бъдат ясно и своевременно информирани за всякакви разлики; счита, че храните от една и съща марка понякога могат да се различават по вкус и рецептура поради някои условия на местните пазари в рамките на ЕС, както и че използването на местни суровини и необходимостта от отчитане на националното законодателство или на целите за промяна на рецептурите могат да доведат до разлики;

11. подчертава, че за гражданското общество е важно извършването на анализ, провеждането на борба и повишаването на осведомеността относно практиките за разлики в качеството; призовава за засилване на подкрепата за националните потребителски организации, по-специално в държави, където те все още са относително слаби, така че те да могат да изградят капацитет, да развият своите дейности по изпитване и да допринасят, наред с компетентните органи, за проследяване и разкриване на ситуации на несправедлива продуктова диференциация; призовава за по-добра защита на институциите и отделните лица, които подават сигнали за нередности, в областта на безопасността на храните и правата на потребителите;
12. подчертава, че аргументите за предпочитанията на потребителите и промяната на състава на храните, когато не са придружени от достатъчна и подходяща информация, например за спазване на съответните национални правила, не могат по никакъв начин да оправдаят пускането на пазара на продукти с разлики в качеството, предвид факта, че тези продукти не отразяват общия интерес на потребителите и че предпочитанията на потребителите не са определени по прозрачен начин;
13. категорично отхвърля твърдението на някои производители, че промените в състава и/или качеството са извършени така, че цените да отговарят на очакванията на потребителите; подчертава, че различни проучвания са показали, че продуктите с по-ниско качество често са по-скъпи от съответните варианти с по-високо качество на други места в ЕС;
14. счита, че на единния пазар принципно не следва да има разлики в качеството или хранителната стойност на продуктите, които се предлагат на пазара с конкретен и идентичен вид опаковка; отбелязва все пак, че продукти от една и съща марка могат да имат различни характеристики, дължащи се на основателни фактори, като например географско местоположение на производството, специфични местни изисквания или разлики в набавянето на суровини поради географска или сезонна достъпност, но потребителите следва да бъдат надлежно информирани по ясен и видим начин на опаковката на продукта за всяка промяна в състава и характеристиките на продукта спрямо оригиналната рецептура; призовава Комисията за целта да предложи изменение на законодателството за етикетирането на продуктите;
15. силно насърчава използването на принципа на кръговата икономика във връзка с опаковките на продуктите и подчертава, че ако опаковките на даден продукт в една държава членка са съобразени с този принцип, то производителят следва да положи съгласувани усилия, за да приведе в съответствие с този принцип всички свои продукти, които се предлагат на пазара със същата марка и в същия вид опаковка в рамките на целия ЕС и извън него;
16. подчертава настоятелно значението на понятието „референтен продукт“, спрямо

което следва да се измерват очакванията на потребителите; подчертава, че потребителите трябва да бъдат адекватно информирани за състава на продуктите, които те купуват, за да не купуват продукти, чийто състав се различава от този, който те имат предвид;

17. подчертава, че някои случаи на продукти с разлики в качеството се дължат на неприлагане на законодателството на ЕС; призовава органите на държавите членки да започнат незабавно да налагат съществуващите правила на ЕС относно етикетирането на храните, в това число, например, и правилата във връзка с механично отделеното месо;
18. приветства най-новите инициативи на Комисията за разрешаване на проблема с разликите в качеството, и по-специално актуализирането на Директивата относно нелоялните търговски практики в рамките на предложението за защита на потребителите, известно като „Нов търговски механизъм за потребителите“; изразява съжаление обаче, че предложеното изменение на член 6 от Директивата за нелоялните търговски практики може да не доведе до по-голяма правна сигурност; счита, че изменението на приложение I към Директивата за нелоялните търговски практики, като в „черния списък“ се добави практиката за разлики в качеството, е най-ефективният начин за справяне със случаите на разлики в качеството на пазара; призовава Комисията да осигури правна уредба, която да дава възможност на потребителите, чиито права са нарушени, да търсят правна защита срещу производителите;
19. отбелязва, че разликите в качеството на продуктите засягат не само хранителните продукти, но и много други сектори, като например сектора на козметиката; призовава да се положат допълнителни усилия за установяване на недискриминационни практики между държавите членки и правила за всички продукти на вътрешния пазар;
20. подчертава необходимостта от ефективно и всеобхватно законодателство, с ясни указания за справяне с проблема за разликите в качеството.

ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ПРИЕМАНЕТО В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

Дата на приемане	20.6.2018
Резултат от окончателното гласуване	+: 51 -: 9 0: 3
Членове, присъствали на окончателното гласуване	Marco Affronte, Margrete Auken, Pilar Ayuso, Zoltán Balczó, Simona Bonafè, Biljana Borzan, Paul Brannen, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Birgit Collin-Langen, Miriam Dalli, Mark Demesmaeker, Stefan Eck, Bas Eickhout, José Inácio Faria, Francesc Gambús, Elisabetta Gardini, Gerben-Jan Gerbrandy, Arne Gericke, Jens Gieseke, Julie Girling, Sylvie Goddyn, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, Jytte Guteland, György Hölvényi, Anneli Jäätteenmäki, Jean-François Jalkh, Benedek Jávor, Karin Kadenbach, Kateřina Konečná, Urszula Krupa, Giovanni La Via, Jo Leinen, Peter Liese, Lukas Mandl, Valentinas Mazuronis, Joëlle Mélin, Susanne Melior, Miroslav Mikolášik, Massimo Paolucci, Bolesław G. Piecha, Pavel Poc, John Procter, Frédérique Ries, Annie Schreijer-Pierik, Renate Sommer, Claudiu Ciprian Tănhănescu, Ivica Tolić, Estefanía Torres Martínez, Adina-Ioana Vălean, Jadwiga Wiśniewska, Damiano Zoffoli
Заместници, присъствали на окончателното гласуване	Herbert Dorfmann, Eleonora Evi, Eleonora Forenza, Peter Jahr, Norbert Lins, Christel Schaldemose, Bart Staes, Dubravka Šuica
Заместници (чл. 200, пар. 2), присъствали на окончателното гласуване	Clare Moody, Thomas Waitz

ПОИМЕННО ОКОНЧАТЕЛНО ГЛАСУВАНЕ В ПОДПОМАГАЩАТА КОМИСИЯ

51	+
ALDE:	Gerben-Jan Gerbrandy, Anneli Jäätteenmäki, Valentinas Mazuronis, Frédérique Ries
ECR:	Mark Demesmaeker, Arne Gericke, Urszula Krupa, Boleslaw G. Piecha, John Procter, Jadwiga Wiśniewska
EFDD:	Eleonora Evi
GUE/NGL:	Stefan Eck, Eleonora Forenza, Kateřina Konečná, Estefanía Torres Martínez
NI :	Zoltán Balczó
PPE:	Pilar Ayuso, Birgit Collin-Langen, José Inácio Faria, Françoise Grossetête, Andrzej Grzyb, György Hölvényi, Peter Jahr, Giovanni La Via, Peter Liese, Norbert Lins, Miroslav Mikolášik, Annie Schreijer-Pierik, Dubravka Šuica, Ivica Tolić, Adina-Ioana Vălean
S&D:	Biljana Borzan, Paul Brannen, Soledad Cabezón Ruiz, Nessa Childers, Miriam Dalli, Jytte Guteland, Karin Kadenbach, Jo Leinen, Susanne Melior, Clare Moody, Massimo Paolucci, Pavel Poc, Christel Schaldemose, Claudiu Ciprian Tănăsescu
VERTS/ALE:	Marco Affronte, Margrete Auken, Bas Eickhout, Benedek Jávor, Bart Staes, Thomas Waitz

9	-
ENF	Sylvie Goddyn, Jean-François Jalkh, Joëlle Mélin
EPP	Herbert Dorfmann, Elisabetta Gardini, Jens Gieseke, Julie Girling, Lukas Mandl, Renate Sommer

3	0
EPP	Francesc Gambús
S&D:	Simona Bonafè, Damiano Zoffoli

Легенда на използваните знаци:

+ : „за“

- : „против“

0 : „въздържал се“